წელიწადი მე-2 ტელეფონი № 76. ოთხშაბათი, 5 ოქტომბერი

სამშობლო

გაზეთის ფასი: წლიურად 9 მან, ნახევარი წლით 5 მ., თვიურათ 4 აბ ცალკე ნომერი ერთი შაური. **დამატებით** 7 კ. წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილათ გადაიხადონ. ხელის მოწერის დროს 4 მ., დანარჩენი კიდევ ნაწილნაწილათ

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრი[illegible] პეტიტით ღირს 15 [illegible] სხვა ადგილებიდა[illegible] ბულ განცხ დებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 30 კაპ., უკან 20 კაპ. გლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა თითოჯერ ნაშუადღევის 2 საათ. ღირს 4 მ. 2 საათ შემდეგ 5 მან.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება თბილისის ქ., ქნ. მიქელაძის სახლებში.

№ 452 — ყოველდღიური სამოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი. — № 452

ელექტრო „ამპირ" თეატრი

ორშაბათიდან, 3 ოქტომბრიდან

ნუ მოისურვებ ცოლსა მოყვასისა შენისასა

ძლიერი თანამედროვე დრამა 5 ნაწილად. მოზჟუხინისა, პანოვის და ლისენკოს მონაწილეობით.

მიმდინარე ამბები **ქრონიკა გომონი** მიმდინარე ამბები.

მ ე გ ო ბ რ ე ბ ი ჩ ხ უ ბ ო ბ ე ნ

სახუმარო.

ა ნ ო ნ ს ი: ხუთშაბათიდან 6 ოქტომბრიდან

რა თავდავიწყებით, რა რიგ უზომოდ სურდა მას

დრამა 4 ნაწილად **ბედნიერება** დრამა 4 ნაწილად

ქრონიკა გომონი მიმდინარე ამბები.

პ ი რ ვ ე ლ ი უ ხ ი ა მ ო ვ ნ ე ბ ა სახუმარო.

ხუთშაბათს, 6 ოკტომბერს, ქალაქის თეატრში

გამოსათხოვარი კონცერტი

მოსკოველ ცნობილ სამბავშთა **ვილკომირსკების**

„ტ რ ი ო".

შ ე მ დ ე გ ი პ რ ო გ რ ა მ ი თ:

1 განყ. შოპენის პიესა—„ტრიო" d-moll., ჩაიკოვსკის ვარიაციები „როკოკოს" თემაზე დაუკრავენ ვიოლონჩელზე. **2 განყ.** პიესა სკრიაბინისა—ნოკტიურნ, რახმანინოვი—მელოდია ტარტინი, სონატა—Le trille du diable დაუკრავენ სკრიპკაზე.—დასაწყისი სადამოს 8½ საათზე.

328—1—2

გაზეთ „სამშობლოს" რედაქცია

პატივისცემით მოაგონებს თავის წლიურ ხელის მომწერლებს დააჩქარონ ხვედრი ფულის შემოტანა.

ექიმი გაბრიელ იოსების ძე **ბოკიელი** დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება. ელექტრონისა და სინათლის კაბინეტი. შინაგანი ნევრებისა და ვენერიულ ავათმყოფთათვის. ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—12 საათ. და საღ. 6—8 საათ.

6-8 ალექსანდრეს ქ. საკუთარი ს. თ.

ექიმი **ი. ჩარექოვი** ქალაქ. საავათმყოფოს ორდინატორი. **დაბრუნდა და განაახლა** ავათმყოფების მიღება დილით 12½—2 საათ. საღ. 6—8 საათ. მიიღებს მხოლოდ კანისა და ვენერიულ ავათმყოფებს.

მისამართი: ლვვაზოვის ქუჩა, ალიბეგოვის სახ. ტელეფონი № 135. თ.

ექიმმა **ალექსანდრე მაქსიმეს ძე ასათიანმა** განაახლა ავადმყოფების მიღება (ქალურ, ვენერიულ და შინაგან) ავათმყოფებისა ყოველდღე დილის 11—2 საათამდე, საღამოს 6—8 საათამდე. ბუშკინისა და ბალახვნის ქ. კუთხე, სახლი № 3 ტელეფონი № 101. თ.

დოქტორი მედიცინისა

დიმიტრი ალექსანდრეს ძე ნაზაროვი.

ლებულობს ბავშთა და შინაგანი სნეულებით ავათმყოფებს მუდამ დღე, მხოლოდ დილის ათი საათიდან თორმეტამდე.

გენერლის ქუჩა, საკუთარი სახლი.

10—1 დღ. გამ.

მასაჟისა და სახის სამკურნალო კაბინეტი

მარიამ ტ. გალანჩივაძისა.

ვკურნავ მასაჟით, სააქიმო ვარჯიშობით. ვსპობ სახეზე: მუწუკებს, ნაოჭებს. ჭორფლს, მეტ სიწითლეს, ნაყვავილებს და ყოველგვარ სახის ავადმყოფობას, ამასთან უცხო ყვავილსაც და აგრეთვე **ნამდვილათ ვარჩენ** თავზე კანის ქერცლს, ანუ ქეტერს ჩემგანვე ახალ გამოგონილ წამლის საშუალებით. ქეტერის მოსპობის შემდეგ თმა სრულიად აღარ ცვინდება და იღებს სასიამოვნ ფერსა და სირბილეს.

ავადმყოფები მიიღება დილის 9—2-დე და საღამოს 4—6 საათ. რჩევა და დარიგება ათი შაური. მისამართი: დადიანის შესახვევი, გ. კოსტავას სახლები. № 37.

304—1—თვით.

ვამზადებ მოწაფეებს ყველა კლასებისათვის. პირობები ხელსაყრელია. პირობების გაგება შეიძლება ყოველდღე—ივანოვის ქ. სახ. ვ. ჭილაძის. შესავალი გაზ „მეგობრის" რედაქციის ბინიდან.

ბებია **მ. მ. კოხრეიძე** უცრის ყვავილს, უკეთებს ნემსებს, ეხმარება მშობიარეთ და აძლევს ავათმყოფთ რჩევა-დარიგებას ყოველ დროს. ალექსანდროვის ქუჩა, სვ. თევდორაძის სახლი, ფილიპოვის მაღაზიის პირდაპირ.

ელექტრო „რადიუმ" თეატრი

ორშაბათიდან, 3 ოქტომბრიდან

მიმდინარე ამბები **პ ა ტ ე ჟ უ რ ნ ა ლ ი** მიმდინარე ამბები

სარკის შკაფის საიდუმლოება

თანამედროვე დრამა ხუთ დიდ ნაწილათ ჯაშუშთა ცხოვრებიდან. ამერიკელ საუკეთესო მსახიობთა მონაწილეობით.

ა ნ ო ნ ს ი: ხუთშაბათიდან, 6 ოქტომბრიდან, განსაკუთრებული პროგრამა:

სიცოცხლე-სიცოცხლისათვის

(თითო კურცხალ ცრემლისთვის თითო ცვარი სისხლი). კინო-ილიუსტრაცია 6 ნაწილად ჟორჟ-ონეს რომანიდან. ეს სურათი მოსკოვში და პეტროგრადში ზედიზედ 18 დღე მიდიოდა.

მსოფლიო ომი.

დ ე პ ე შ ე ბ ი

(პეტროგრადის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

რომი. 2 ოქტომბერი. იტალიის მთავარი ბანაკის ცნობა. 1 ოქტომბერს ტრენტინოში მონტე კაზმაუროან საარტილერიო ბრძოლა იყო. წარსულ ღამეს მტერმა ბანოის ველის ზემო ნაწილში ბუზე ალტისა და 2456 სიმაღლის პოზიციებზე იერიში მოიტანა. მტრის არტილერია ენერგიულად მოქმედებდა. ჩვენ ვუპასუხებდით. გორიცის სამხრეთ-აღმოსავლეთით ჩვენმა ჯარმა დაპყრობილი მიწა-წყალი სენ პიეტრო-პრებიცინის გზამდე განავრცო, ამასთანავე წამოიყვანეს ტყვეები. კაროსზე დღემ მშვიდობიანათ ჩაიარა. ვისარგებლეთ ამით და დაპყრობილი პოზიციები გავამაგრეთ. ჩვენმა მზვერავებმა 100 კაცი დაატყვევეს, რომელთაგან ბევრი დაჭრილია. ჩვენმა საფრენებმა სუგანოს ველზე მდგომ მტრის ჯარს ყუმბარები დაუშინეს და უკან უვნებლად დაბრუნდნენ. გუშინ ქვედა იზონცოზე ავსტრიის საფრენები ჩვეულებრივად თავს დაგვესხნენ, მაგრამ ზიანი არ მოუყენებიათ

ლონდონი. 2 ოქტომბერი. გენ. ხეგის დეპეშაში საფრანგეთიდან აღნიშნულია: შაბათ დილით იპრის ჩრდილო-დასავლეთით და გულლიუკის სამხრეთ-დასავლეთით მოულოდნელად მტერს მარჯვედ თავს დავესხით.

ლონდონი. 2 ოქტომბერი. ოფიციალი. ინგლის-საფრანგეთის საფრენთა დიდი რიცხვი არ დაბრუნებულა.

ლონდონი. 2 ოქტომბერი. ბრიტანიის მთავარი ბინის საღამოს ცნობა საფრანგეთიდან. ანკრის სამხრეთით მომხდარ ადგილობრივ ხასიათის ბრძოლების დროს ჩვენ რამდენადმე გავაუმჯობესეთ ჩვენი მდგომარეობა შვაბის რედუტთან და 200 კაცი დავატყვევეთ. დანარჩენ ასპარეზზე ზარბაზნების ყუმბარების მტყორცნელების სროლის გარდა არაფერი მომხდარა რა.

რომი. 2 ოქტომბერი. იტალიის მთავარი ბინის ცნობა. მოწინააღმდეგის იერიშები კაზზიაბოს მთაზე მოიგერია ჩვენმა ჯარმა და კონტრიერიშის წყალობით წინაც წაიწია როიტის მთის მიმართულებით. კოომანიონის ოლქში ჩვენ ხელთ ვიგდეთ სამთო ზარბაზნების ერთი ბატარეა (4 ზარბაზანი), დიდძალი სამხედრო მასალა. პოზინოს ველზე, ტობონოს დასავლეთით ერთერთ ჩვენს მოწინავე სადარაჯოზე ავსტრიელებმა მოულოდნელად იერიში მოიტანეს, მაგრამ მოგვივიდა თუ არა დახმარება, მტერი განვდევნეთ დანარჩენ ასპარეზზე საარტილერიო ბრძოლაა. ავიზიოს ველზე პრედაცცოს ახლოს მტრის ჯარს ჩვენ ზარბაზნები დავუშინეთ. ავსტრიელებმა ზარბაზნის რამდენიმე ყუმბარა გორიცას ესროლეს.

პარიზი. 2 ოქტომბერი. საღამოს ცნობა. 30 სექტემბერს მდ. სომმას ჩრდილოეთით გერმანელებმა იერიში მოიტანეს, რომლის დროსაც ცეცხლის მფრქვევ იარაღებით სარგებლობდნენ და სენპიერ-ვაასტის ტყის ნაწილი ხელთ იგდეს. სომმას სამხრეთით მკაცრი საარტილერიო ბრძოლა მოხდა. ვერდენთანაც ზარბაზნების სროლა იყო დროდადრო დანარჩენ ასპარეზზე საყურადღებო არა მომხდარა რა.

ჰავრი. 2 ოქტომბერი 30 სექტემბერს ბელგიის ასპარეზზე მდგომარეობა არსებითად არ შეცვლილა.

პარიზი. 1 ოქტომბერი. საღამოს ცნობა. სომმას სამხრეთით ორი მარჯვე იერიში ვაწარმოვეთ, ამათ წყალობით ბელლუა სანტერრის აღმოსავლეთით გერმანელთა სიმაგრეთა პირველი წყება ავიღეთ 2 კილომეტრის სიგძეზე. ხოლო აბლენკურიდან 1200 მეტრით ჩრდილო აღმოსავლეთით სოფელი და შაქრის ქარხანა გუერმანი დავიპყრეთ. მრავალი ტყვე ვიგდეთ ხელში, აქამდე გავგზავნეთ 800 ამდე გერმანელი, რომელთაგან 17 აფიცერია. დანარჩენ ასპარეზზე ზარბაზნების სროლაა.

ლონდონი. 2 ოქტომბერი ბრიტანიის მთავარი ბინის ცნობა საფრანგეთიდან. გუშინდელ დილის ცნობებიდან სჩანს რომ შტუფფისა და შვაბენთან მომხდარი ბრძოლები ჩვენს სასარგებლოდ დამთავრებულა. შტუფფის ჩრდილოეთით გერმანელთა თხრილების ორი შემაერთებელი ხაზი თითქმის 200 ადლის სიგრძეზე ჩვენ ავიღეთ; 1 აფიცერი და 100 ჯარის-კაცი ჩვენმა ერთმა როტამ დაატყვევა. შვაბენთანაც წინ წავიწიეთ და მტერი დიდად დავაზარალეთ 2 დღეში ჩვენ დავატყვევეთ სულ 2 აფიცერი და 308 ჯარის-კაცი. ლოოსთან მტერმა ნაღმი ააფეთქა. წუხელ სერრას დასავლეთით, როლენკურის ჩრდილოეთით, ფესტიუბერის ჩრდილო აღმოსავლეთით და ნევშაპელის ჩრდილოეთით მტრის სანგრებში შევიჭერით, ტყვეები წამოვიყვანეთ და მტრის სანგრები დავაზიათეთ.

ჟურნალ-გაზეთებიდან.

„ბერლინელ ტაგებლატის" ცნობით, შვეციის ნაპირებზე გერმანეთის ესკადრა თევზის ჭერას შესდგომია. აურაცხელ თევზებს იჭერენ თურმე და გერმანიაში მიაქვთ.

ოსმალეთის ელჩმა პროტესტი განუცხადა საბერძნეთის მთავრობას. საბერძნეთის ქვეშევრდომ მუსულმანთა ჯარში გაწვევის გამო.

აივალიდან გამოქცეულებს კუნძულ მიტილინაზე უამბნიათ, რომ ოსმალებს კონსტანტინეპოლში დაუტყვევებიათ ბერძენთა პატრიარქი, დიდძალი სამღვდელოება და 500 ცნობილი და გავლენიანი ბერძენთა მოღვაწენი.

შვეიცარიისა და ამერიკის ბერძენთა კოლონიები დიდი თანაგრძნობით ეპყრობიან ვენიზელოსის გამოსვლას. მას აღუთქვამენ ნივთიერ დახმარებას.

სერბიის რკინს გზებს იცავს გერმანიის ჯარები სადგურებზე გაკრულია დიდი განცხადებები, რომლებითაც მცხოვრებთ აფრთხილებენ, რომ ახლოს არ მიეკარონ, ვინაიდან გარე მიდამოში მდებარე დაბა ქალაქებში გადამდები სნეულება მძვინვარებს.

ბერლინიდან კანსტანტინეპოლამდე და თითქმის სირიაშიაც კი, რკინსგზები სავსეა ბელგიის ვაგონებით, რომლებითაც გადააქვთ დიდძალი სამხედრო სურსათი და გადაჰყავთ ჯარები.

თუ როგორ განადგურდა სერბია ომითა, მისგან გამოწვეული სილატაკითა და ათასგვარი სენით, ამას ამტკიცებს მისი უკანასკნელი აღწერა. მცხოვრებთა რაცხვი დასულა 1400,000 ამდე, რომლის მხოლოდ მესამედია მამაკაცები და დანარჩენი ქალები.

კრიტოსის კუნძულზე მცხოვრებთა უმრავლესობა და ჯარის დიდი ნაწილი მიემხრო რევოლიუციონურ მთავრობას.

გერმანიის საფრენები თავს ესხმიან ბუქარესტს და ანადგურებენ შენობებსა და მცხოვრებლებს. რუმინიის მთავრობას იმის მეტი ვერაფერი მოუხერხებია, რომ აცხადებს პროტესტებს ადგენიებს ამის შესახებ საქმეებს.

ალბანეთში იტალიელთა იერიშები გრძელდება. მათ აიღეს არგიროკასტრო პრემეტი და დალვინო მცხოვრებლები მათ მოქმედებას მტრულათ უყურებენ.

პეტროგრადის სააგენტოს ცნობით, ხმელთა შუა ზღვაში გერმანიის წყალქვეშა ნავს ჩაუძირავს საფრანგეთის ჯავშნოსანი „გალლია", რომელითაც მიჰყავდათ თურმე 2000 ფრანგი და სერბიელი ჯარისკაცები.

რუსეთის ნაღმოსნები თავს ესხმიან შავი ზღვის ნაპირებზე ოსმალეთისა და ბულგარეთის სატრანსპორტო გემებს. ზოგს იჭერენ და ატყვევებენ და ზოგს კი სძირავენ.

ამერიკის შეერთებულ შტატების ელჩები ყოველი ქვეყნიდან მიეშურებიან სამშობლოში, რათა პრეზიდენტ ვილსონს წარუდგინონ მოხსენებები, როგორც მეომარ, ისე ნეიტრალ სახელმწიფოთა მდგომარეობის შესახებ. როგორც ამბობენ, ამის შემდეგ ვილსონი გადასწყვეტს სამშვიდობო ზავის ჩამოსაგდებათ, შუამავლობა იკისროს თუ არა.

ორი ათას სერბიელ სტუდენტებისაგან მხოლოდ სამასიღა დარჩენილა. დანარჩენი სულ გაწყვეტილან ომში მაკედონიის ასპარეზზე.

ომის დღიური.

აღმოსავლეთის და კავკასიის ასპარეზების შესახებ დღეს ცნობები არ მიგვიღია.

დასავლეთის ასპარეზი ინგლისელების და ფრანგების მრავალ რიცხოვანი საჰაერო ფლოტი რომელიც წინა დღეს გერმანიის მიწა წყალზე გადაფრინდა აღარ დაბრუნებულა. ვერდენთან ზარბაზნების სროლაა. სომმაზე ბრძოლები შესწყდა დი მხოლოდ აქა იქ წვრილ წვრილი შეტაკებანი ხდება.

იტალიის ასპარეზი. ზოგან ზარბაზნების სროლაა, ხოლო ზოგან კი მცირე შეტაკებანი.

რუმინიის ასპარეზი. ჩრდილოეთით ადგილობრივი ხასიათის მცირე ბრძოლები ხდება. მდ. დუნაიზე ყველგან საარტილერიო ბრძოლაა. დობრუჯაში ბულგარელთა იერიშები მოგერებილ იქნენ.

მაკედონიის ასპარეზი. ცენტრში საარტილერიო ბრძოლაა ყველგან. სერბიის ჯარის ბრძოლის ხაზზე უმნიშვნელო შეტაკებანი ხდება.

სამხედრო მიმოხილვა

გუშინდელი დეპეშები საყურადღებოს არას შეიცავენ, ყველა ასპარეზებზე მცირე შეტაკებანი ხდება ორთავე მხრივ და ზოგან კი არტილერიასა აქვს პირველობა დათმობილი. გალიციაში რუსების შეტევა, ვოლინში გერმანელების ენერგიულ მოქმედების წყალობით შეჩერებულ იქნა. ტრანსილვანიაში გერმანელებმა შეტევა შეაჩერეს, რადგანაც საამისო დრო არ დამდგარა და შეიძლება არც დასჭირდეს იგი მათ, ვინაიდგან ამ შეტევის მიზანი რამდენადმე უკვე მიღწეულია და მოკავშირეები აღარ უტევენ ბულგარელებს. იტალიის ასპარეზზე ავსტრიელებმა თან და თან იერიშების სიმკაცრეს უკლეს; მათ, როგორც ეს აღვნიშნეთ წინად, არც სწადდათ ფართე შეტევის წარმოება. დასავლეთის ასპარეზზედაც მოკავშირეთა შეტევა შეჩერდა, რადგანაც სომმას მიდამოები, სადაც ხსენებული შეტევა განიგრძო, მოკავშირეთა ჯარის ფრთები ღია დარჩება, ამიტომ, ეჭვი არ არის, ინგლისელები და ფრანგები ჯერ ფრთებს უზრუნველყოფენ და შემდეგ განაგრძობენ შეტევას.

ამნაირად ყველა ასპარეზზე ამ ჟამად სიწყნარე ჩამოვარდა.

ყველგან ჯარები ახლად ირაზმებიან, მთავარსარდლები გადაჯგუფებას ახდენენ და ბრძოლებისათვის ემზადებიან, რასაც შეიძლება გადამწყვეტი შედეგიც მოჰყვეს რომელიმე ფრონტზე მაინც.

შვერელი.

ქ. ქუთაისი, 5 ოქტომბერი

ჭლექთან ბრძოლა. ჩვენს საზოგადოებას საზოგადო საქმეთადმი გულგრილობა სენად გადაექცა. და ეს სენი მეტადრე დღეს, როცა ჩვენი ძმები და შვილები ბრძოლის ველზე სისხლსა ღვრიან, მეტად სავნო და საზიანოა.

ქუთაისში ერთი ფრიად სასარგებლო დაწესებულება მოგვეპოება, რომლსაც ჭლექთან ბრძოლა დაუსახავს მიზნად.

ამ საზოგადოების განზრახვაა, მთელს ჩვენს კუთხეს ჭლექიან თავშესაფარები (სანატორიები) და სამკურნალოები მოჰფინოს.

გამოცდილებამ დაამტკიცა, რომ ხსენებული მიზნისათვის მარტო შორეული სანატორიები არა კმარა, რადგან ავადმყოფთა უმეტესობას ამ საგარაკო თავშესაფარებამდის ხელი არ მიუწვდება.

მერე ნეტაი იმაზე უარესი თუ იყოს რამე, ღარიბ ოჯახში როცა ჭლექიანია! ავადმყოფი და კარგადმყოფნი ერთს ოთახში იჭეჭყებიან, ერთს საბან ქვეშ წვენან, ერთი ჭიქით სვამენ, ერთს პირსახოცს ხმარობენ. ავადმყოფი თავის ნახველსა და ნაფურთხს არ უფრთხილდება, პაწაწა ბავშებსა ჰკოცნის და სხ. და, დამტკიცებულია, რომ ჭლექიანი ლაპარაკის დროსაც კი საშიშარია, რადგან გარშემო ბაცილებით სავსე შხეპებს სთესავს. ოთახში არც სახველებელი ჯამია (ხუთპროცენტიანი კარბოლის სიმჟავის ხსნილითურთ), არც რიგიანი საქარეები, რომ ჰაერი იწმინდებოდეს, არც სუფთა ქვეშსაგები, არც შეღებილი იატაკი, რომ დახვეტის დროს მტვერი არა დგებოდეს. ერთი სიტყვით, ღარიბი კაცის ბინა, ისედაც აუტანელი, როცა შიგ ჭლექიანია, ნამდვილ ჯოჯოხეთად გადიქცევა და ოჯახის დანარჩენი წევრები ავადმყოფს ჩვეულებრივ თან გადაჰყვებიან ხოლმე.

მაშასადამე, ჭლექს უმეტესად ღარიბი ავადმყოფები სთესვენ და, რადგან მათ მდიდარ ოჯახებთან განუწყვეტელი კავშირი აქვსთ, ჭლექი ღარიბის ქოხიდან ხშირად მდიდრის სასახლეშიაც შეიჭრება ხოლმე.

ამიტომ, ჭლექთან მებრძოლი საზოგადოების მიზანს უმთავრესად ღარიბ ავადმყოფთათვის ზრუნვა შეადგენს.

საჭიროა, ღარიბი ავადმყოფი თავის ჯოჯოხეთისებურ ბინას დროებით მაინც მოშორდეს და კარგად მოწყობილ სამკურნალოს ან თავშესაფარში იცხოვროს. ამით, ერთი მხრივ, ოჯახის კარგადმყოფი წევრნი გადარჩებიან განსაცდელს, და, მეორე მხრით, თვით ავადმყოფნი განთავისუფლდებიან თავისი ბინის შემხუთველი ჰაერისა და შემავიწროებელი მოუწყობლობისაგან და, მაშასადამე, უფრო ადვილად განიკურნებიან. არ არის მაინცდამაინც საჭირო მათი შორეულს, საგარაკო სანატორიებში გაგზავნა. საკმაოა, თუ სუფთა ჰაერსა და რიგიან მოწყობილობას იქვე, მისი ბინადრობის ახლოს, მოვუპოვებთ.

მოვუწოდებ დაბებსა და სოფლებს! შეკრბენ, შეერთდნენ და გაჰმართონ თავისი ჭლექიანებისთვის პატარა თავშესაფარები და სამკურნალოები. ამგვარი თავშესაფარების აშენება სჯობია, რასაკვირველია, იქ, სადაც სამკურნალოებია. საჭიროა მაშასადამე, რომ თვითეულმა პატარა კუთხის საზოგადოებამ ქუთაისის ჭლექთან მებრძოლ საზოგადოებასთან კავშირი დაიჭიროს და, — რაც უფრო მნიშვნელოვანია, — მიუტევებელი გულგრილობა, ე. ი გაიმეტოს საკმაო შრომა და ენერგია:

მივმართავ მოწოდებით აგრეთვე დაბალ და საშუალ სასწავლებელთა მასწავლებელთ. მასწავლებელნო! თქვენგან აღზრდილი მოწაფენი იმდენად მეცნიერნი არიან, რომ ციდან ვარსკვლავებსა ჰკრეფენ, მაგრამ არ იციან, თავს როგორ მოუარონ და როგორ ებრძოლონ ჭლექს ან სხვა განმანადგურებელ ავადმყოფობას. ისწავლეთ, — თუ არ გისწავლიათ, — ჰიგიენა და ასწავლეთ მოწაფეებს.

არ შემიძლია კი სამდურავი არ გამოვუცხადო საშუალ სასწავლებელთა მართველებსა და პედაგოგებს. ვაჟთა სასწავლებლებში ჰიგიენას, ე. ი. მეცნიერებას თავის მოვლის შესახებ, სულაც არ ასწავლიან, ქალთა გიმნაზიებში კი ხსენებული საგანი მესამე ხარისხოვნად არის აღსარებული. უეჭველია, ეს — ძველი, სქოლასტური, სისტემის ნაშთია. დავაღწევთ კი თავს ოდესმე ამ ნაშთს?

დასასრულ, ვსთხოვ ქუთაისის საზოგადოებას, ნუ გაიგრილებს გულსა და ჩაეწეროს წევრებად ჩვენს საზოგადოებაში. ნუ შეშინდებიან: საწევრო ფული სამმანეთს არ აღემატება.

შევკრებთ და შეერთებული ძალით ვიმუშაოთ ჩვენი ჩამომავლობის განსათავისუფლებლად ამ ეგრეთწოდებული თეთრი ჭირისაგან, რომელსაც ამდენი სხვერპლი ეწირება.

ვასილ წერეთელი.

თფილისის აბანოებზე.

„სამშობლოს“ (№ 446) გახსენებია ჩემი წინადადება თფილისის აბანოების მუნიციპალიზაციაზე, მაგრამ მის ხსენებაში ცოტა შეცდომა შეპარვია.

წინადადება ქალაქის საბჭოს წარვუდგინე 1888-ში კი არა, ათი წლის წინეთ, 1879-ში, რაკი მის ხმოსნათ გავხდი.

აბანოების გამოყიდვის და კურორტად გადაქცევის გეგმა ცარიელ სესხზე კი არ გახლდათ აგებული, როგორც თქვენ ბრძანებთ, საკუთარი ღონით თავს იფარავდა. სესხი მას მარტო ОБОРОТНЫЙ КАПИТАЛЪ-ათ სჭიროდა. ქალაქს შეეძლო უფლება მოეპოვა იმ დროინდელ ფასებათ შეეძინა ყველა აბანოები და მთელი მათი არე-მარე: ხარპუხი, თათრის მაედანი, სომხის ბაზარი. მაშინ აქ, უბრალო ქოხების მეტი, ძვირფასი შენობა სულ არ მოიძეოდა. ბაქოს რკინის-გზა ჯერ დაწყებულიც არ იყო. ერევნის და ყარსისაზე არავინ ფიქრობდა. ქალაქი ძველ ქერქში იხრუკებოდა. ეს იაფად ნაყიდი უბნები ქალაქს — ჩემი გეგმით — უნდა შეემკო ფართო, სწორი ბულვრით, ერევნის მაედნიდან აბანოებამდი, სკვერებით, პარკით, აბანოები კურორტად ექცია, ბოტანიკურ ბაღთან შეეერთებია, და რაც თავისუფალი მიწა დარჩებოდა — უნდა დაეჭრა და გაეყიდა, ახალი მაღაზიების, სასტუმროების და სადგომების საშენათ. ამასობაში, ბაქოს რკინის-გზის წყალობით, მიწის ფასი ქალაქში აიწევდა, რის გამოც დანახარჯი ფული ქალქს ერთი-ორად ეზღვევოდა.

არც ფუჭე ფანტაზიის ნაყოფი გახლდათ ეს ჩემი გეგმა. ევროპაში ყველა ძველი ქალაქი ამგვარივე მოხერხებით განახლდა, ამ ცვლილების დროს, რომელიც რკინის-გზების გაყვანამ მოახდინა. ამის თვალსაჩინო მაგალითი პარიჟია. მან ყველა თავისი ძველი, ბნელი, მყრალი უბნები გამოიყიდა, დააქცია, სწორი და ფართო ბულვრებით მოჰფინა და ნაჭერ ნაჭრათ დაჰყიდა, დიდი მოგებით. უამისოთ აბა როგორ შეეძლო ამ დიდ ქალაქებს ძველი, ვიწრო, გრეხია შუკებზე დაეტიათ გასკეცებული მოძრაობა ახალი ხანისა, რომელიც რკინის-გზებმა გამოიწვია, და თავიანთ ქუჩებს ქვეშ გაევლოთ სქელი ქსელი ელექტრონის რკინის-გზებისა, სუფთა და წვირე წყლის სადენებისა, გაზის და ჰაერის ფოშტის მილებისა, ტელეგრაფებისა, ტელეფონებისა, და სხვ., ურომლოთაც აწი ვეღარ გაძლებს ვერც ერთი მოზდილი ქალაქი?

ამ განახლების ხანათი ვერ ისარგებლა თფილისის თვითმმართველობამ. ჩემი წინადადება მღაღადებლის ხმათ დარჩა უდაბნოში. აშენდა არა თუ ბაქოს გზა, მისი შეერთებაც რუსეთის გზების ბადესთან. მათ მოჰყვა ყარსის გზა, მერე ჯულფასი, კახეთისა, თავრიზისა. მალე თფილისი რელსით შეიერთებს არზრუმს, ტრაპიზონდს, ურმიას, იქნება პირდაპირ კავკავსაც. ამაებს ისეთი ზრდა მოჰყვა ქალაქისა, რომ ქოხები ქარვასლებათ და [illegible] ცა და მიწის ფასი მიუკარებელი გახდა. ამ მიზეზებით თუ ჩემ [illegible] კაცი ებრძოდა ამ ორმოცი წლის წინეთ, და ორი მილიონის თანხა ჰყოფნიდა, დღეს ასჯერ მეტი დაბრკოლება ხვდება წინ და ღონისძიება სჭირია.

მით უფრო დასაფასებელია თფილისის ეხლანდელი თვითმმართველობის განზრახვა ნოემბრისათვის მოწვეულ კავკასიის ბალნეოლოგიურ კრებას წარუდგინოს თფილისის აბანოების კურორტად გადაქცევის ახალი გეგმა. ვინატროთ, ჩვენი ქვეყნის სიკეთისთვის, რომ მას მართლა ეპოვოს ეხლანდელ გარემოებებთან შეთანხმებული საშუალება ამ დიადი საქმის განხორციელებისა.

ნ. ნიკოლაძე.

ქართული პრესა.

„სახ. ფურ.“ მე-686 ნომერში „კავკასლოვოში“ მოთავსებულ ბ—ნი ევანგულოვის წერილის გამო, კვლავ უბრუნდება ამიერ კავკასიის ერობის საკითხს და სხვათა შორის ამბობს:

„მართალია დღეს საქალაქო თვითმართველობაში სომხის პლუტოკრატიაა გამეფებული, მართალია, არც ერთს სომეხს აზრად არ მოსვლია საქალაქო დებულების შეცვლა იმ აზრით, რომ ნაციონალური უმცირესობის ინტერესების დაცვა უზრუნველყოფილი იყოს, მაგრამ საერობო დაწესებულებათა შემოღების დროს იგივე საკითხი პირველხარისხოვან საკითხად ცხადდება: ჩვენ წინააღმდეგი ვართ ნაციონალური კურიებისა და ამიტომ არც ქალაქის თვით მართველობაში მოვითხოვთ ასეთს ცვლილებას და არც საერობო თვითმართველობაში. ბ-ნი ევანგულოვი და ბატონი მაგისტრანტი კი სულ სხვანაირათ იქცევიან. საერობო თვითმართველობაში მოითხოვენ ნაციონალურ უმცირესობათა ინტერესების დაცვას მაშინ, როდესაც საქალაქო თვითმართველობაში ამას უარ-ჰყოფენ. ჰხდება ეს იმიტომ, რომ ამნაირის საშუალებით სომხის ბურჟუაზია აფართოვებს თავის უფლებებს ერობაში და არაფერს უთმობს თავის უფლებიდან ქალაქში. პრინციპი კი პრინციპია, იგი ვალდებული უნდა იყოს ჩვენთვის ორთავე შემთხვევაში. სომხის ბურჟუაზია და მისი იდეოლოგები ძალიან კარგად ჰხედავენ, რომ ერობას შეუძლიან ძალთა ახალი განწყობილება დაჰბადოს. ერობას შეუძლიან ამიერ კავკასიაში წინ წამოაყენოს ახალი ორგანიზაციული ძალა, ახალი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, რომლის ძალა და გავლენა იმ ქალაქებზე ნაკლები არ იქნება, სადაც დღეს სომხის ბურჟუაზია ბატონობს. აი სწორედ ამიტომ იგი ყოველ ღონისძიებას ხმარობს, რაც კი შეიძლება, შეასუსტოს

„დედა ენა“ „ბუნების კარის“ აპოლოგეტი და „განათლების“ ია ნარიძე.

თავი იხილე „სამშობლო“-ს №451.

ძლიერ ვსწუხვართ, რომ „განათლების“ ყველა მკითხველთან ჩვენი პასუხი ია „ნარიძის აზრის“ შესახებ ვერ მიაწევს, რადგანაც „სამშობლო“ ყველას არ ექნება გამოწერილი, მაგრამ სხვა გზა არა გვაქვს, ვინაიდან „განათლება“-ში ასეთს ჩვენ პასუხს სტუმართ მოყვარეობით არ შეხვდებოდა დაინტერესებული რედაქტორი.

ამ წინა სიტყვის შემდეგ დავიწყოთ ია ნარიძის „აზრის“ გარჩევა:

ეს ია ნარიძის „აზრი“ — თავიდან ბოლომდი ულოღიკობა, აზრთა და დებულებათა წინააღმდეგობის გროვაა და მეტი არაფერი.

გავყვეთ კვალდაკვალ ავტორს დ დავინახავთ, რომ „გუთნის“ კრიტიკის მაგიერ ბ-ნი ია ნარიძე, უთუოდ რედაქტორის ჩაგონებით და საგამდლო სახელმძღვანელოების საპრაპაგანდოთ, მხოლოდ „დედა-ენა-ბუნების კარის“ ქება-დიდებას მოგვითხრობს, სახელმძღვანელოებს საზოგადოთ მაღლა აყენებს მასწავლებლებზე; პირველებს — „უსულო სულიერებს“ უწოდებს, მეორეებს — „სულიერ უსულოებს“, მერმე ქადაგობს რაღაც ნაციონალური შემოქმედების შესახებ, დიდებული გენიოსების პსიქოლოგიასა და მისს პროცესზე მსჯელობს, ამტკიცებს, რომ სახელმძღვანელოებში არავითარი ნათარგმნი არ უნდა იყოსო, მაგრამ რა კი გოგებაშვილს აქვს, — არც უმისობა ვარგა, და შეიძლება იყოს, მხოლოდ — ერთი მეხუთედი წიგნისა, არც მეტი არც ნაკლებიო, და ესეც ისე უნდა განაციონალდეს როგორც ეს გოგებაშვილს ეხერხებოდა და მისს ცრუ მემკვიდრეებს გვემარჯვებაო. ბოლოს კი ამოღულია გუთნიდან მის მიერ დაწუნებული მხოლოდ ერთად ერთი სტატია — „მგლის თავ-გადასავალი“ და ამ ყუმბარათი ანგრევს „გუთნის“ შენობას, მისს სტილს მისს ენას, მისს მასალას და წარბ შეუხრელად ბრძანებს: გუთანი ქართული შკოლიდან და ოჯახიდანაც უნდა გაიდევნოსო.

და ასეთი რიხიანი მუქარის ავტორი ასე იწყებს თავის „აზრს“: თუმცა, სიმართლე უნდა მოგახსენოთ, რომ მე ეს სახელმძღვანელო („გუთანი“) არსად შკოლაში არ გამივლია, არც შემიძენინებია მოსწავლეთათვის, მხოლოდ მე პირადად მიხმარია სკოლაში ზოგიერთ ზეპირ თუ საწერ მასალათა ამოსაკრებად (ეს ამოკრება ღმერთმა უწყის, ვისთვის და რისთვის მოუხდენია და რა ამოუკრებია) სახელმძღვანელოში ერთი ილუსტრაციაც არ მოიპოვებაო და სხვა ამისთანები...

ასეთი განცხადების შემდეგ განა ყურადღების ღირსი და დასაჯერებელია ბ-ნ ნარიძის აზრი? წიგნი არ გამოუცდია, არ უვარჯიშებია მოსწავლის გრძნობა გონება ამ წიგნის მასალაზე, ამ წიგნის მძულვარებით ისე დაბრმავებულა, რომ ილიუსტრაციებიც ვერ შეუმჩნევია, და მოდი და დაუჯერე ასეთ კრიტიკოსს სახელმძღვანელოს შესახებ გამოთქმული ავი, თუ კარგი შენიშვნები!

მაგრამ აქ სხვა რამ არის საიტერესო: ბ-ნ ია ნარიძეს ისეთი ახირებული დებულებანი და ისეთი რამე-რუმე გამოუფენია პედაგოგიურ ჟურნალში ჩვენი სახელმძღვანელოს გამო, რომ საჭიროა ვამცნოთ ბ ნ ია ნარიძეს და მის პატრონ ბ-ნ ლ. ბოცვაძესაც, რომ ჩვენი ქვეყანა არც ისე უძაღლოა, რომ შიგ მუდამ უჯოხოთ იარონ. ამოვწეროთ ჯერ-ჯერობით ია ნარიძის მარგალიტები:

1) „ჩვენს ქვეყანაშიო“, ამტკიცებს ია ნარიძე, „აწინდელ შკოლაში სკოლის მე[illegible] სვეურ მასწავლებლებს, სამწუხაროთ ძლიერ მცირე შეაქვთ საკუთარი შემოქმედება და უმთავრესად ამა თუ იმ ავტორის სახელმძღვანელოების მონურათ თაყვანისმცემლები არიანო“; მეტსაც ბრძანებს უებრო კრიტიკოსი: „ისინი ამ მხრით ნამდვილი ბრმა და ვიწრო ფანატიკოსები არიან და თითქო სარწმუნოებრივ კერპად აქვთ დასახული ის სახელმძღვანელო რომელიც მას გააცნეს რომელიმე სპეციალურ პედაგოგიურ სასწავლებელში, ან თვით გაეცნო ბრმა შემთხვევით თვისი საპედაგოგო მოღვაწეობის პირველისავე საფეხურზე; და ამ სახელმძღვანელოში რაიმეს შეცვლა, ოდნავ გადახვევა, ან რაიმეს გამოკლება, თუ დამატება წმინდათა წმინდის შელახვად და მომაკვდინებელ ცოდვათ მიაჩნიათ და ჰგონიათ ამით ცარისხვით ჩამოექცევათ თავზეო“.

ასეთი შეხედულებისაა ბ-ნ ია ნარიძე ყველა იმ მასწავლებლებზე, რომლებსაც სპეციალურ სასწავლებლებში უსწავლია და ან თვით გასცნობია სწავლების საქმეს საპედაგოგო მოღვაწეობის პირველ საფეხურზე; სხვებზე, ასე რომ ვსთქვათ, არას მცოდნე პედაგოგებზე რომ უარესი აზრის იყოს, ეგ რაღათ უნდა გაგვიკვირდეს. და აქედან ის დასკვნა უნდა გამოვიყვანოთ, რომ საქართველოში არც ერთი მასწავლებელი, ია ნარიძის აზრით, ჩირათაც არ ღირებულა!

2) ახლა დავუგდოთ ყური, რა როლს აკისრებს სახელმძღვანელოს შკოლაში: „ჩვენ სკოლათა უმრავლესობაშიო“, ბრძანებს ბოცვაძის ტყუპი ია ნარიძე, „სახელმძღვანელო ასრულებს თვით მასწავლებლის უმთავრესს, ცხოველსა და აქტიურს როლს; ის, — თვითონ უროლო, — სულს უდგამს სკოლას, ხოლო სულიერი მასწავლებელი კი ასრულებს უსიცოცხლო სახელმძღვანელოს დანიშნულებას“. და სხვა... მაგრამ შევამოკლოთ: იგი (სახელმძღვანელო) არის თვით სჯულა. ხაზი „განათლების“ ავტორისაა. თუ ეს ასეა, მასწავლებელი ჩვენ შკოლებში სახელმძღვანელოების მაჩანჩალანი ყოფილან და მეტი არაფერი.

3) დასამტკიცებლად ამ დიდებული შეხედულობისა „დედა — ენისა“ და „ბუნების კარის“ ქებაა ქებაც უნდა მოვუსმინოთ:

„ამ წიგნებში მოთავსებულია ძვირფასი და ხელით-ხელ საგომანებელი, მარგალიტებად წყობილი ორიგინალური მასალები, რომელიც ძვირფასი განძია ქართული კულტურის სალაროში“... კიდევ მეტი „ეს გახლავთ ნამდვილი ქართული ეროვნული სიბრძნის პატარა კრებული და დაუშრეტელი წყარო“... კიდევ მეტი. „ის წყარო, რომელიც პირველ მტკიცე საფუძველს ჩაუყრის და შემდეგშიც ასაზრდოებს ქართული მოზარდი თაობის აზროვნებას და ეროვნულ სულს“.. ჯერ საიდაა?? კიდევ მეტი და მეტი... „ეს ნორჩი გონების ის აკვანია, რომელშიც იზრდება და იშლება ეროვნული კულტურის და თვითცნობიერების კუკური“.

პირველი ამონაწერიდან ცხადათ ჩანს, რომ ჩვენი ქვეყნისთანა გათახსირებული მასწავლებელი ქვეყანაზე, მგონი, არც ერთს ერს არუნდა მოეპოებოდეს; ისინი ყოფილან ბრმანი, უინიციატივონი, გაუგებარნი, ბრმა თაყვანისცემელნი რომილიმე სახელმძღვანელოსი; ისინი თურმე ორ სიტყვასაც ვერ შესცვლიან გაღმერთებულ სახელმძღვანელოში და სხვა ამისთანები.

მეორე ამონაწერში ცხადათ დავინახეთ, რომ სულიერ მასწავლებლებს უსულო არსებათ აღიარებს სიბრძნით სავსე „განათლება.“

მაგრამ აი, მესამე ამონაწერი, სადაც გოგებაშვილის სახელმძღვანელოების დახასიათებაა, სწორეთ იმასა თხოულობს, რასაც მთელი თვისი ფარხმალით ეწინააღმდეგება ბ-ნი ია ნარიძე, ესე იგი — მასწავლებელს „დედა ენა“ და „ბუნების კარი“ ხელში ეჭიროს და მარჯვნით, ან მარცხნით გადაუხვიოს, გინდა შესცვალოს შიგ რამე და ოდნივ თავისებურობა შეიტანოს?!! რომ კიდევაც იმისთანა გაბედულობა გამოჩინოს რომელიმე მასწავლებლებმა, ბატონო ია ნარიძე, ეგ განა ქვეყნის ღალატი არ იქნება. საქართველოს ბურჯის ძირის გამოთხრათ არ უნდა ჩავუთვლოთ ამასთანა თავხედ პედა-

ძალა და მნიშვნელობა მომავალი ორგანიზაციისა. სწორედ ამიტომაც ძალიან ადვილად ამბობენ ხოლმე, შეიძლება ერობის შემოღება კიდეც გადაიდოს, თუ იგი ისეთი არ იქნება, რანაირიც ჩვენ გვინდა. დღეს ჩვენ უფრო სხვა საკითხი გვაინტერესებს წმინდა პრაქტიკული. ამ მიზნის მიხწევას აპირებენ ის სომხები, რომლებიც დაჟინებით მოითხოვენ „ლიბერალური“ პროექტის მოთხოვნას? მიზანი ერთად ერთი შეიძლება იყოს: საერობო თვითმართველობის დასამარება. სომხის ბურჟუაზიულ წრეებში უკვე განმტკიცებულია ის აზრი, რომ, თუ არსებული ტიპის ერობა შემოიღეს ჩვენში, ეს რამდენადმე სომხის ბურჟუაზიის ხელის შესუსტებაც იქნება. ასეთი შიში სომხების მოქმედების გეგმასაც უკარნახებს: ბრძოლა არსებული ტიპის ერობათ, ბრძოლა სასტიკი და დაუნდობელი, რომ ბრძოლის პროცესში თავის თავად მთაინთქას ერობაც. თამამად შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ სომხის ბურჟუაზიას ადვილად შეუძლიან მიაღწიოს თავის მიზანს, თუ სახელმწიფო სათათბიროში გაიზიარა კადეტების აზრი, თუ ისიც მაქსიმალისტურ გზას დაადგა, ადვილად შეიძლება ერობის მტრებმა ეს ხელზე დაიხვიონ, საკითხი ჯერ კიდევ ნაადრევად და გამოურკვევლად სცნონ და ერობის შემოღება შორეული დროისთვის გადასდვან. სომხის ბურჟუაზია თავის მიზანს მიაღწევს. და თუ მიზნის ამ მიღწევით ჩვენი ქვეყანა ისევ ძველებურ დუხჭირ პირობებში დარჩება, ეს არც სომხის ბურჟუაზიას და არც ერობის მტრებს არ აწუხებს. მაგრამ ეს გვაწუხებს ჩვენ და ამიტომ კატეგორიულად მოვითხოვთ, რომ ერობის შემოღებას წინ არავინ გადაედობოს არც ლიბერალიზმის და არც კონსერვატიზმის სახელით.

ახალი ამბავი.

დღეს უკვე 5 წელიწადი შესრულდა მას აქეთ რაც გარდაიცვალა ქართველი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე გრიგოლ ვოლსკი. ბათომის ქალაქის გამგეობის წევრად ყოფნის დროს მან დიდი მეცადინეობა გასწია ქართველ მაჰმადიანების ქართველებთან დაახლოვებისა და მათში ქართულ სულის შესანახად; ყოველ მხრით სცდილობდა გაეღვიძებია აჭარელთა შორის მამულიშვილური გრძნობა და მშობლიური მწერლობისადმი სიყვარული. რომ იგი უდროვოდ სიკვდილს არ ემსხვერპლა, ეხლა იგი დიდ სამსახურს გაუწევდა ქართველ მაჰმადიანებს თავის ეროვნულათ განვითარების საქმეში.

◆ როგორ ებრძვის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტი სპეკულიაციას. 29 სექტემბერს ქუთაისის სადგურზე მოვიდა ერთი ვაგონი ფხვნილი შაქარი. მომხ. საზ. „რეგულიატორის“ კანტორის გამგემ ვლ. ემუხვარმა მიმართა ბ. კ. გოცირიძეს გადაეცა ეს ვაგონი „რეგულიატორისათვის“ ვინაიდან დიდი ხანია, რაც „რეგულიატორს“ შაქრის ბე შეტანილი აქვს ბანკში მაგრამ ბ. კ. გოცირიძემ უპასუხა, რომ ვაგონის შესახებ მე არავითარი ცნობა არ მომსვლიაო, ნამდვილად კი შაქარი ვიღაც ვაჭარ კუზანოვისათვის გადაუციათ.

◆ ქალაქის თეატრი. ოთხშაბათს 5 ოქტომბერს 1916 წ. წარმოდგენილი იქნება მედეა დრ. 5 მ.

◆ დანჩხუთში, ლადიკო ებრალიძეს, მის მეზობელ კირილე ებრალიძისათვის ქვით თავი გაუტეხია. დაშავებული მეორე დღეს გარდაცვლილა. მიზეზი მეზობლური კინკლაობა ყოფილა.

◆ ხმებია, ვითომც ქუთაისის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფროსს ეთხოვოს თანამდებობიდან გადადგომა.

◆ სრულიად რუსეთის ქალაქთა კავშირს გადაუწყვეტია ამ ახლო მომავალში გახსნას ქუთაისში ლაზარეთი.

◆ „ელექტრო-თეატრ ამპირის“ და „რადიუმის“ მოსამსახურეებმა 2 ოქტომბერს ეკონომიური მოთხოვნილება წარუდგინეს სააქციონერო საზოგადოება „ფილმანს“. ჯერ-ჯერობით საზოგადოებისგან არავითარი პასუხი არ არის.

◆ ამ ჟამად ყურძენი ბაზარზე შედარებით ნაკლები შემოდის გუშინდელი ცნობით ფუთი იყიდებოდა 4 მ. 50 კ.-დან 5 მ.-დე.

◆ ხოლერა. გუშინდელი ცნობით ქალაქის გადამდებ სენიანთა ბარაკში იმყოფებოდნენ 3 ხოლერიანი, 4 ოქტომბერს მიემატა მათ რიცხვს დოდელია (გეგუთის ქუჩა) ამ ჟამათ ბარაკში სულ არიან 4 ხოლერიანი ხოლერის ნიშნებით ავათმყოფი, წევს თავის ბინაზე, (ალექსანდრეს ქუჩა) კოწია ალაშვილი. ავათ გახთა 29 სექტემბერს.

◆ 3 ოქტომბერს, საღამოს 8 საათზე, 1-ლი როტის, 110 სათადარიგო ბატალიონის ჯარის-კაცმა, ერმოლაევმა და მასთან კიდევ მეორემ, რომლის ვინაობა ჯერ გამოურკვეველია, გასტეხეს გიმნაზიის მასწავლებლის, ფიალკოვსკის ბინა, (რომელიც ამ ჟამათ აბასთუმანში იმყოფება) მაგრამ ეს შეამჩნია იმავე ეზოში მცხოვრებმა, ქუთაისის გუბერნიის ჟანდარმთა სამმართველოს ადიუტანტმა, რომელმაც ერთი მათგანი (ერმოლაევი) დააპატიმრა და გაგზავნა საპოქალაქოში.

◆ სოფელ მღვიმევის (შორაპნის მაზრა) მცხოვრებლები კონსტანტინე მასხარაშვილი, სიმონ პრეგაძე და ილარიონ გაფრინდაშვილი, შუამდგომლობენ ქუთაისის გუბერნატორის წინაშე, რომ მათ ნება დართონ გახსნან ზემოაღნიშნულ სოფელში მომხმარებელი საზოგადოება სახელწოდებით „ცხოვრების წყარო“.

◆ სუხუმის ოლქის, სოფელ ბესლეთის მცხოვრებნი იოსებ ბერულოვი, ტრიფონ კოკაია, და მიხეილ ბერულავა თხოვნით მიმართავენ ქუთაისის გუბერნატორს რომ მათ ნება დართონ გახსნან მომხმარებელი საზოგადოება ქალაქ სოხუმში, სახელწოდებით „სინათლე“.

◆ ხილის მაზანდა. გუშინ 4 ოქტომბერს ხილეულობა შემდეგ ფასებში იყიდებოდა. ფუთი ყურძენი 4 მ. და 50 კ დან 6 მ—დი. ვაშლი 3 მ. და 50 კ—დან 4 მ—დე. წაბლი 3 მ. და 50 კ.—დან 4 მ. და 50 კ—დე. ბია (კომში) 1მ—დან 1 მ. 60 კ.—დე. სხმარტლი 2 მ.—დან 2 მ. 50 კ.—დე. ყურძენი 3 მ.—დან 4 მ.—დე. ლეღვი 2 მან. შინდი 4 მ. 50 კაპ.

◆ სურსათ სანოვაგის ფასი. გუშინ 4 ოქტომბერს, სოფლებიდან შემოტანილი სურსათ-სანოვაგის ფასი შემდეგი იყო. ფქვილი ფუთი იყიდებოდა 2 მ 80 კ სიმინდი 1 მ. 40 კ. პომიდორი 1 მ.—დან 2 მ.—დე. პარკი ლობიო 2 მ 80 კ. ქათამი 50 კ.—დან 2 მ.—დე. გოჭი 3 მ.—დან 5 მ.—დე. კვერცხი ასი 5 მ.

დაუჯერებელი ამბავი

26 სექტემბერს ძველი თფილისის ქ. შესახვევში გარდაიცვალა კლიმენტი იოსელიანი.

გახდა თუ არა ავათ იგი, მაშინვე მოიწვიეს მკურნალი ს. ხ. რომელმაც იმდენ საზოგადოებაში, რომელიც ავათმყოფს გარსეხვია, განაცხადა, რომ ხოლერით არის ავათო. საზოგადოება მაშინვე მოერიდა ავათმყოფს. რამოდენიმე საათის შემდეგ, ავათმყოფის ქალიშვილებმა კიდევ მოიწვიეს მეორე მკურნალი, რომელსაც ავათმყოფიდან გამობრუნებულს მთელი იმ ქუჩის მცხოვრებნი გზაში დახვდა, სადაც აქიმმა ირონიულათ მოიხსენია რადგან, იმის აზრით, კლიმენტი იოსელიანს ხოლერის არავითარი ნიშნები არ აქვსო და არც არის არაფერი საშიში. ავათმყოფი მოწამლულიაო.

ვინაიდგან ავათმყოფის მდგომარეობა უფრო და უფრო უარესდებოდა, მოწვეულ იქნა იმავე დღესვე დოკტორი დ. ნ. რომელმაც ავათმყოფი მოწამლულათ იცნო და არა ხოლერიანათ.

გულმტკივნული ადამიანები ისევ ავათმყოფთან შევიდნენ. ორი დოქტორის აზრი უფრო დაიჯერეს, ვიდრე მარტო ერთი ს. ხ.

27 სექტემბერს, დღით, მეორეთ მოიწვიეს ისევ დ. ნ. ავათმყოფ კლემენტ იოსელიანს ოთხი ქალიშვილი ყავს, ერთი იმათგანი, უფროსი იმჟამათ ავათ იყო, რომელსაც დოქტორმა წაუჩურჩულა, რომ მამა შენს ხოლერის ნიშნებს ვატყობთ და შენ თავი მოარიდეო.

პირდაპირ დაუჯერებელი ამბავია, თუ ის ავათმყოფი ქალიშვილი დოქტორმა მოარიდა, რა დააშავა სხვა ქალიშვილებმა, ან იმდენმა საზოგადოებამ, რომ გაფრთხილება არ მისცა და ასე გულცივათაც მოეპყრო ხალხს?!

დოქტორის წაბძანების შემდეგ, არ გასულა ორი საათიც და ავათმყოფი გარდაიცვალა კიდეც... და ამდენი საზოგადოება-რომ თვალ-ცრემლიანი დასტირის მიცვალებულს, უეცრივ, საიდანღაც გაჩნდება ხოლერიანთათვის გაწყობილი ეტლი, პოლიციელები და ფერშალი.

ატირებულ საზოგადოებას ახლა-კი აშკარათ განუცხადეს, რომ ხოლერააო და მოერიდეთო.

თქვენ წარმოიდგინეთ საზოგადოების მდგომარეობა!

როცა ავათმყოფს საზოგადოება თავზე ადგია, ეს ორი უკანასკნელი მკურნალი, ბ. ბ. ა. ა. და დ. ნ. ხალხს არწმუნებდა, რომ ხოლერა არ არისო და ს. ხ—ის აზრი სრულიათ გააქარწყლეს ხალხში.

ამ გარემოებამ აუარებელი საზოგადოება გააცვიფრა. მარა სანიტარებმა საზოგადოებას აჩვენეს საბუთები მოწერილობა სამივე დოკტორის, რომ კლიმენტი იოსელიანი ხოლერის ნიშნებით არის ავათო.

ახლა თქვენ თვით განსაჯეთ, ბ-ნო მკითხველო: რას მივაწეროთ ასეთი დაუჯერებელი ამბავი, რომ ხალხს ჰმალავენ და სადაც ჯერ არს-კი მისწერეს. გვიკვირს ეს საქციელი და ნ.-ისაგან ა. ა.-ის საქციელი რა სახეში მისაღებია. იმის გულქვაობაზე: „ქვანიც-კი ღაღადებენ“.

რატომ არ მოიქცა დოკტორი დ. ნ—ვი როგორც რიგი იყო, რატომ არ გააფრთხილა ორი დღის განმავლობაში მან, როგორც ქალიშვილები კლიმენტი იოსელიანისა, ისე საზოგადოებაც და არ აუწყა, რომ ეს ხოლერააო, თუ კი მას ერთი ნამცეცი ეჭვიც-კი ქონდა; რომ ხოლერის ნიშნებით იყო ავათ.

დაბოლოს, აქ არ შეგვიძლია ჩვენი განცვიფრება არ გავაცხადოთ.

ხოლერიანი გარდაიცვალა 28 სექტემბერს და დაასაფლავეს 30-ს. სახლი სადაც ავათმყოფი გარდაიცვალა, არის რამდენი მე თვალი, სადაც სდგას სამი ოთხი ოჯახი ცალ-ცალკე. აქ არის დასვენებული ხოლერიანი, თავს ადგია შეწუხებული ქალი შვილები, ორი პოლიციელი ეზოში დგას, სადაც არც შიგნიდან უშვებენ არავის, არც გარედან. მოდის სანიტარი-ფერშალი და აცხადებს, რომ რადგან არ გვცალია, შეიძლება 1 ოკტომბრამდი არც მოგცეთ ნება დასაფლავებისო.

უზომოთ შეწუხებულმა ჭირისუფლებმა თხოვნით მიმართეს მაშინვე გუბერნატორს და მისი განკარგულებით, როგორც იქნა, მიცვალებულს ეღირსა დასაფლავება 30 ს სექტემბერს.

აქაური.

კვლავ ეროვნებაზე.

ამ ბოლო დროს რუსულ პროგრესიულ გაზეთებში გაიმართა პოლემიკა რუსეთის სახელმწიფოებრივ ეროვნულ საკითხზე.

საგანი ამ პოლემიკისა შექმნა პროფ. გრედესკულის ბროშიურამ:—„რუსეთი და მისი ეროვნებანი.“

გრედესკულს ჩვენში უკვე იცნობენ. იგი ხშირათ კითხულობდა დროგამოშვებით ჩვენში (ქუთაისში და თფილისში) ლექციებს ეროვნულ საკითხზე. სხვათა შორის შარშანდელმა მისმა ლექციამ ამ ზემოხსენებულ თემაზე ჩვენს გაზეთებში პოლემიკა გამოიწვია...

ბ. გრედესკული თავის ახალ ბროშიურაში სასტიკათ აღარ იცავს, თავის ძველ პოზიციას.

... ის უფრო რადიკალურ გზას დასდგომია. და ეს ცვლილება მხოლოდ იმას გამოუწვევია, რომ თურმე რუსეთის ეროვნულ საკითხით დასავლეთ ევროპაშიაც ყოფილან დაინტერესებულნი და მის გადაჭრას ისინი თურმე სხვანაირათ მოელოდენ და არა ისთე, როგორც ბ. გრედესკული წინეთ ბრძანებდა.

როდესაც მაისში რუსეთის პარლამენტის დელეგაცია მოგზაურობდა, მაშინ მას შეუტყვია, რომ დასავლეთ ევროპაში საჭიროთ სცნობენ ამ საშინელ ომის გათავების შემდეგ კატეგორიულათ წამოყენებულ და გადაჭრილ იქნას რუსეთის სხვადასხვა დაჩაგრულ ერთა სასარგებლოთ ეროვნული საკითხი.

დღეს მე მგონი არ მოიპოვება ისეთი ადამიანი, რომელიც დაინტერესებული არ იყოს რუსეთის შინაური მდგომარეობით, ვინაიდან დღევანდელი სახელმწიფოს გარეგნული ძლიერება პირდაპირ დამოკიდებულია მის შინაურ მდგომარეობაზე...

თურმე დასავლეთ ევროპაში არ იციან, თუ დღეს რუსეთის სახელმწიფოებრივი ძალა რას ეყრდნობა,—მთავრობას თუ ხალხს.

თუ გადავათვალიერებთ რუსეთის ცხოვრებას ომამდე. მაშინ ვნახავთ, რომ მართლა ომამდე რუსეთის სახელმწიფოებრივი ძლიერება მხოლოდ და მხოლოდ რუსეთის მთავრობას ეყრდნობოდა. მისგან ხალხი შორს იდგა.

თუმცა საშინელმა ომმა სურათი ცოტათი შესცვალა და ეხლა რუსეთის ხალხიც*) მხარში ამოუდგა მთავრობას გარეშე მტრის მოსაგერებლათ, მაგრამ იმის გარანტიას არავინ მოგვცემს, რომ ომის გათავების შემდეგ სურათი არ შეიცვლება...

და გრედესკულის ოცნებას მხოლოდ ის შეადგენს, რომ ხალხი და მთავრობა აღარ დაშორდენ ერთი მეორეს. მას სურს რომ რუსეთი უნდა იქცეს ისეთ ეროვნულათ განახლებულ სახელმწიფოდ, სადაც ყველა ეროვნებანი, როგორც რუსეთში, აგრეთვე პოლონელები, უკრაინელები, ქართველები. ლატიშები, ლიტოველები და მრავალი სხვები ჰპოვებდნენ თავისუფალ და უშიშარ ბინას.

მაგრამ თანამედროვე რუსეთის იმპერიის ცხოვრება ამის ნიმუშებს არ იძლევა.

რუსეთის მმართველ წრეებში ეროვნული საკითხი აბუჩათ არის აგდებული და მითი უფრო ერთობიან, ვიდრე ხელმძღვანელობენ, და აი, ეს გარემოება აფიქრებს გრედესკულს.

— რუსეთის იმპერიის ძლიერებისთვის და არსებობისთვის სრულებით საჭირო არა დარდანელი და სტამბოლი, არამედ საჭირო ძმობა და ერთობა სხვა და სხვა ერთა შორის რასაც რუსეთი მხოლოდ ეროვნული საკითხის სათანადოთ გადაჭრის შემდეგ მიაღწევსო—ამბობს გრედესკული.

— ეს აზრი მარტო გრედესკულს არ ეკუთვნის, ასთე ლაპარაკობდნენ და ლაპარაკობენ სოლოვიოვ—ტრუბეცკოები.

როგორც გრედესკული, ისინიც იმას ამბობენ, რომ ძლიერების წყარო შინაური წესწყობილება არისო. და ეს წესწყობილება იმდენათ მტკიცეა, რამდენათაც მტკიცეა სხვა და სხვა ერების სიყვარული მთავრობისადმი. მხოლოდ სიყვარულის ადგილი მაშინ აქვს, როცა პატარა ერს სცემენ პატივს, აძლევენ მას თავისუფალ გზას განვითარებისას და პროგრესას.

როგორც ვიცით ასეთს გზას ყოველთვის ეწინამღდეგებოდა რუსეთის იმპერიალიზმი, მისი ტრაგედია იყოს წვრილი ერების უფლებათა შეზღუდვა, შევიწროება და ჩაგვრა.

ასეთს იმპერიალიზმს უკუ აგდებს გ. გრედესკული. მისთვის იმპერიალიზმი და მტაცებლობა ერთი და იგივე არ არის. მას ესმის, რომ დიდი სახელმწიფო უნდა აშენდეს, არა მტაცებლობაზე, არამედ საერთა შორისო სოლიდარობაზე.

თანამედროვე ხანაში სახელმწიფოს აფასებენ იმდენათ, რამდენათაც ძლიერია ის გარეგნულათ, და რადგან ეს გარეგნული სიდიადე დამოკიდებული არის შინაგან წესწყობილებაზე,. ამიტომ ამბობს გრედესკული:

„ყველაზე ძვირფასია არა გარეგნული სიდიადე და ძლიერება, არამედ შინაური კეთილ გონიერი წესყობილება.. დიდი სახელმწიფო, რომელშია მრავალი სხვა და სხვა ერები ცხოვრობენ, მხოლოდ სწორ ეროვნულ საკითხს გადაჭრის შემდეგ გარდაიქცევა ჭეშმარიტ კულტურულ ქვეყნათ, სადაც ცხოვრება დუღს. ასეთ სახელმწიფოს არა თუ მარტო დიადი ადგილი უკავია გეოგრაფიულ ხმელეთზე, არამედ ის ჰქმნის დიდ კულტურას, ის სტოვებს სხვებისთვის გატკეპნილ გზას მსოფლიო ისტორიაში. და ლებულობს იმის შანსებს რომ ითამაშოს მსოფლიო ფერხულში დიდი ისტორიული როლი“..

*) მე როცა ვლაპარაკობ რუსეთის ხალხზე, ვგულისხმობ არა მარტო რუსებს, არამედ ყველა იმ ეროვნებებს, რომელნიც რუსეთში ცხოვრობენ.

მ. ხ.

გოგს!? ეგ ხომ „ქართველი ნორჩი გონების აკვნის წაქცევა იქნება და, თუ ეს აკვანი წაიქცა, მაშინ ხომ შიგ „მოზარდი ეროვნული კულტურის და თვითცნობიერების კუკური“ ეს ხომ დასჭკნება.

თქვენ მამაცხონებულებო, ია ნარიძე და „განათლების“ რედაქტორო, ბოცვაძე, ეგ ეროვნული კულტურა, აკვანი, კუკური და მარგალიტები რომ გაგიგონიათ, განა ყველა აქ „დედა ენა—ბუნების კარის“ ხოტბისათვის უნდა დაგესურათებიათ?

დიაღ, თქვენ თხოულობთ, რომ როგორც სახარებაში მართლ მორწმუნე ქრისტიანმა არაფერი ცვლილება არ უნდა შეიტანოს, ისე ქართველმა მასწავლებელმაც თავის ინიციატივას ლაგამი უნდა ასდვას და “ჩვენი ეროვნული კულტურის განძში“, რომელიც ვითომც ხსებულ სახელ-მძღვანელოებშია გამოხვეული, თავისებური რამ არ მიუმატოს. სწორეთ რომ, თქვენი თქმის არ იყოს, ცის ჩამოქცევა იქნება, რომ „დედა ენა—ბუნების კარის“ მარგალიტების მაგიერ ორიგინალობის მოტრფიალე მასწავლებელმა სახელმძღვანელოში ჩალა-ბულა შეიტანოს. ან კი ჩალა ბულას მეტი რა უნდა შეიტანოს ისეთმა მასწავლებლებმა, როგორიც ბ-ნმა ია ნარიძემ ზევით აგვიწერა და დაგვიხასიათა!

თქვენ თვითონ, ბ-ნო ია ნარიძე, გიამბათ განა, რომ რომელიმე მასწავლებელმა თავზე ხელი აიღოს და რამე შესცვალოს გოგებაშვილის სახელმძღვანელოებში, ან იმის მაგიერი რამე დასწეროს ვინმემ, რადგანაც იგი „დაუშრეტელი წყაროა ჩვენი კულტურისა და განვითარებისა“. მე მგონია, არ უნდა გვამოთ და „სამეცნიერო ჟურნალის რედაქტორის აზრის მიხედვით“, ვიდრე რაიმე მავნე სულის მანქანებით „დედა-ენა და „ბუნების კარი“ არ ალიგვება პირისაგან, საქართველოისა, მანამდი ჩვენი “უსულო სულიერი“ მასწავლებლები მოზარდთა წინამძღვრებათ უნდა იყვენ, და ამათაც არავითარი ახალი სახელმძღვანელო არ უნდა გამოყვეს ჩვენს საშკოლო ასპარეზზე.

აი დასკვნა თქვენი განგაშისა, რომელსაც ვერავითარი საძრომით ვერ გაექცევით, ბატონო ია ნარიძ-ბოცვაძე!

და უხაროდეს მაშინ ჩვენს შკოლებს, და ჩვენს მოზარდ თაობას, რომელიც „განათლების“ რედაქტორს მარტო თავის საბლალოჩინოდ მიაჩნია.

ბ—ნი ნარიძე თავისი ასეთი აზრისა და შეხედულების მასწავლებელს, მგონია, ვერ იპოვის საქართველოში თავის თავის მეტსო და სწორეთ კიდევაც მიტომ უკისრია ჯალათის მოვალეობა: არც ერთი სახელმძღვანელო ფართო ხმარებაში არ შევიდეს, გარდა ლ. ბოცვაძის საგამდლო დედაენა—ბუნების კარისა“, ესე, იგი, არც ერთს მასწავლებელს ნება არა ჰქონდეს გარდა ია ნარიძისე მოწონებული სახელმძღვანელოებისა, სხვა შეიტანოს მის დამი რწმუნებულს სასწავლებელში.

სხვა ქვეყანაზე ნურას ვიტყვით და რუსეთში არაოდეს არ ყოფილა ისეთი რეაქციონური განათლების სამინისტრო, რომელსაც ასე შეებორკოს მასწავლებლები და ჩამოეხადოს მათთვის უფლება, ერთად ერთი სახელმძღვანელოს გარდა, სხვისი ხმარებისა. ია ნარიძე და „განათლება“ კი დიდი რიხით თხოულობენ ამას: და რატომაც არ უნდა მოითხოვონ თუ „დედა ენა“ და „ბუნების კარი“ და-უშრეტელი წყარო“ ყოფილა ჩვენი კულტურისა“. რატომ არ დაიქცა ის დღე, როცა თქვენ, ბ—ნო ია ნარიძე, სიტყვა კულტურა გაიგონეთ, ან ამოიკითხეთ სადმე, თუ „კულტურას“ ასე გაიგებდით და შეიგნებდით.

დიაღ გასაძევებელი სახელმძღვანელოს ბედია ნარიძე—ბოცვაძის აზრით „გუთანსა“ ხვდა.

ახლა არ იკითხავთ, რატომ უნდა გაიდევნოს ხსენებული სახელმძღვანელო ჩვენ შკოლა ოჯახ იდან?

იმიტომ, რომ ვითომც „გუთანში“ ნათარგმნი ბევრია და ია ნარიძე—ბოცვაძის შეხედულობით კი ქართულ სახელმძღვანელოებში ნათარგმნი მხოლოდ ერთი მეხუთედი უნდა იყოს არც მეტი, არც ნაკლები.

ახლა ვკითხოთ ბრძენ ია ნარიძეს, რატომ მაინცა და მაინცა მეხუთედი? თუ ნათარგმნი მაწყინარია, არც მეხუთედი და არც მეათედი თუ მარგებელია ორიგინალზე უკეთესია, თუ სახელმძღვანელოის დედაზრისა და მიზნისა განსამტკიცებლათ ნათარგმნი უკეთესს მასალას წარმოადგენს მაშინ მეოთხედიც რომ ნათარგმნი იყოს, ვითომ რა დაშავდება!?

მაგრამ ია ნარაძეს ჰგონებია ვითომაც გოგებაშვილს სახელმძღვანელოებში, რომელიც “კულტურის დაუშრეტელი წყაროყოფილა“, მხოლოდ მეხუთედია ნათარგმნი მასალა. „გუთნის“ ავტორები

დასასრული იქნება.

რუსეთის იმპერიის დღევრძელობა ისევე რუსების ხელშია რუსეთის იმპერია უნდა იყოს სამშობლო არა მხოლოდ ველიკოროსების, არამედ ყველა იმ ერების, რომელნიც დღეს რუსეთში ცხოვრობენ.

ამიტომ ეროვნული საკითხი არ არის აბუჩათ ასაგდები.

მგონი რომ დრო არის დასრულდეს რუსეთში პატარა ერების ტრაგედია, და თუ არ დასრულდება, ამით მთავრობა უფრო მეტს წააგებს, ვიდრე პაწია ერები, ვინაიდან ეროვნული საკითხის უგულობა ყოფა და წაყრუება არ შეიძლება, რადგან იგი დროთა განმავლობაში უფრო გამწვავდება და გართულდება.

დღეს ეროვნების შთანთქმა და მოსპობა არც ერთი სახელმწიფოს აღარ შეუძლია ის თავის თავს უფრო ავნებს ამითი.

მოიგონეთ აკსაკოვის სიტყვები:

— „ჩვენ მოვისურვეთ პოლონეთის შთანთქმა, მაგრამ ამითი თვით ჩვენ მოვიწამლენითო“.

მ. საირხელი.

ცოცხალი კაცის შეკეთება.

მოსკოვში ეხლახან გაიხსნა პროზეტების გამოფენა; პროზეტები ჰქვიან ხისაგან რკინისაგან და რეზინისაგან ხელოვნურად გაკეთებულ ადამიანის სხეულის ასოებს, რომლებთაც დამახინჯებულებსა და დასახიჩრებულებს უკეთებენ.

ხსენებულ გამოფენაზე მრავალი ასეთი პროზეტია გამოფენილი და დიდს ინტერესსაც წარმოადგენს.

თანამედროვე ომმა დიდი მსხვერპლი შეიწირა. ხოლო საყურადღებო ისაა, რომ იმდენს არა ჰკლავს, რამდენსაც ასახიჩრებს და ისე, რომ ყოვლად ვამოუსადეგარ სულიერს ემსგავსება ადამიანი.

მაგრამ მეცნიერებამ თავიდანვე აუღო ალღო ამ მოვლენას და დაიწყო მუშაობა საუკეთესო პროზეტების დასამუშავებლად.

ამ სფეროშიყველაზე მეტს შედეგებს გერმანიის მეცნიერებამ და ხელოსნობამ მიაღწია.

შემდეგ გერმანელების ცოდნით ისარგებლეს ინგლისელებმა, ფრანგებმა და რუსებმაც.

პროზეტები განიყოფება სამ ჯგუფად: ფეხისა, ხელისა და ყბებისა, ფეხის პროზეტების, ამბავი ძველია, ამ დარგში ბევრი არაფერია გაკეთებული და მხოლოდ გაუმჯობესებული იქნა ძველი სახის პროზეტები.

მაგრამ ისე ხელოვნურად უდგამენ კაცს ეხლა ხელოვნურ ფეხებს, რომ გარეშე კაცი ვერც კი შეატყობს თუ იგი პროზეტი აქვს გაკეთებული.

შედარებით უფრო სიძნელეს წარმოადგენს ხელის პროზეტების გაკეთება, რადგანაც ფეხებთან შედარებით ხელებს უფრო მეტი ფუნქციები აქვს. ფეხებისთვის საკმარისია შეიმაგრონ ადამიანის ტანი და მუხლში იხსნებოდნენ, მხოლოდ ხელი ადამიანს ყველაფერში უნდა მოეხმარა, ჭამაში, მუშაობაში დაწოლაში და ადგომაში.

ხელის გამოფენაზე გამოტანილი არის ერთგვარი პროზეტი ანდამატისაგან გაკეთებული. ხელოვნურ ხელს თითების მაგივრად აბია ანდამატის ნაჭერი, რომელსაც შუა ნახვრეტი აქვს, რომლის გადიდება და დაპატარავება ადვილია. საჭიროების და მიხედვით ამ ნახვრეტს შეიძლება გაუკეთდეს ნიჩბის ტარი, დანა, კოვზი ან კიდევ სხვა რამე. ხელოვნურ ხელის პატრონს მუშაობა და სიმძიმის აწევაც შეეძლება, მხოლოდ ელექტრონის დახმარებით.

მაგალითად, როცა პროზეტის ხელის პატრონს დასჭირდება გირის აწევა და ხელს მიუახლოვებს მას ელექტრო-მაგნიტი გირას მიიზიდავს და კაცს მხოლოდ ისღა დარჩება, რომ გეზი მისცეს გირას და საცა უნდა იქ გადაიტანს. როგორც უცხოეთის გაზეთები იუწყებიან, გერმანიაში დიდი შედეგებისთვის მიუღწევიათ და ხელის პროზეტის წყალობით დაჭრილები და დასახიჩრებულები ყველა სამუშაოს ასრულებენ, ჭრაკერვასაც კი არ გაურბიან და მშვენივრად ასრულებენ მინდობილ საქმეს.

მოსკოვის ქართულ საზოგადოების პირველი საღამო.

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან).

უბინობა, სიმშილი, სიცივე და ათასი სხვა საჭირბოროტო ფიქრები, აი, რა უნდა დაივიწყოს რამოდენიმე საათით მაინც იმ ქართველმა სტუდენტმა, რომელიც ქართულ სათვისტომოში გამართულ საღამოს მიაშურებს.

ქართველი სტუდენტის ტანჯვა შორს, უცხოეთში ტრადიციული სენია, ხოლო წელს კი ამ ტანჯვამ თავის კულმინაციურ წერტილს მიაღწია.

დიახ, წელს აუტანელია ქართველი სტუდენტის ბედი! აუტანელმა სიძვირემ და ამისგან გამომდინარე უბინობამ და მატერიალურმა სივიწროვემ იგი აუტანელ მდგომარეობაში ჩააყენა. მაგრამ ხანდახან ისე ვით უდაბნოში ოაზისი, დადგება წუთები, როდესაც ყოველივე დარდი, ვარამი დროებით არის გადაიყრება და თავს თვისტომთა შორის იგრძნობ; როდესაც შეწუხებულ სახეზე მხიარული ხაზები გამოჩნდება.

ასეთ წუთებათ ჩვენ, სხვათაშორის ის საღამოები მიგვაჩნია, რომლებიც მოსკოვის ქართულ საზოგადოებაში იმართება ხოლმე. ამ თვის 17, ჩვეულებრივ როგორც წარსულ წელს გაიმართა პირველი საღამო—„ქართული ჩაი“.

ქართველმა სტუდენტებმა დაღლილმა და დაღვრემილმა ორი კვირით სადგურზე ცხოვრებით და ოთახის ძებნით, საღამოზე მოსვლით დროებით ყველაფერი დაივიწყა.

მიუხედავათ იმისა, რომ ძლიერ წვიმდა, მრავალმა ახალგაზდამ მოიყარა თავი საღამოს რვა (8 ч.) კოპწიათ მორთულ დარბაზში. საღამოს მორიგეობდა ბ მ. ზანდუკელი. ჩვეულებრივ „ჩაის“ შემდეგ გაიმართა სცენათა და ლექსთა კითხვა. წაიკითხა იმერული სცენები ირაკლი ბალანჩივაძემ, რომლებმაც დამსწრე საზოგადოება ბევრი აცინა.

გაგვიმასპინძლდა თავის ლექებით მგოსანი ი. მჭედლიშვილი, მაგრამ პირველობას ამ საღამოს კითხვათა შორის ვ. ანჯაფარიძის ქალს ვერავინ დაუშურავს.

ამ ცქრიალა, სიცოცხლით სავსე ახალგაზდას ზედვე ეტყობა ნიჭი მომავალი დეკლამატორისა. ლექსი „Вѣтеръ“, რომელიც მან ამ საღამოს წაუკითხა დამსწრე საზოგადოების მშვენიერი იყო ამ სიტყვის მშვენიერი მნიშვნელობით. დიახ, მასში შეიძლება შემუშავდეს ეროვნული სცენის მსახური.

საღამოს ამშვენებდა თარი და დოლი და ზედ მოყოლილი ცეკვა. საერთოდ საღამო მხიარული იყო და სრულ თორმეტ საათზე საზოგადოება, რომელიც შესდგებოდა უმთავრესად ქართველი სტუდენტობისაგან, ნასიამოვნები დაიშალა.

ლადიკო.

ახალმოდის ავადმყოფობა და მის წინააღმდეგ ბრძოლა.

ძველ დროში ბევრ შვილიანობა ბედნიერებად მიაჩნდა ხალხს და უშვილობა უბედურებად. ეხლანდელ დროში შვილიანობა-უშვილობის საკითხში ხალხის რწმენა ძირიან-ფესვიანად შეიცვალა. სრულიად უშვილობას მხოლოდ მდაბიო ხალხი სწყუხს და ბევრ შვილიანობის წინააღმდეგ ყველა ამხედრებულია და ყოველ გვარ საშვალებას ხმარობენ მის მოსასპობად.

ჩანასახის გაქარწყლება, მუცლის მოშლა და ახლად დაბადებულის დაღუპვა ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცა. ეხლანდელ ადამიანებს ცოლ ქმრობა უნდათ და ბევრ-შვილიანობა კი არა. დედ მამის უმრავლესობა იმის ცდაშია, რომ მხოლოდ ერთი შვილი ჰყავდეს და თუ, მაინცა და მაინც, ორი, და ზედ მეტი კი არასოდეს.

ასეთმა სამწუხარო მოვლენამ, რასაკვირველია, ჩვენ საყვარელ სამშობლოშიდაც იჩინა თავი.

ისტორიას რომ თავი დავანებოთ და ჩვენი ქვეყნის დათვალიერებას შევუდგეთ, აშკარად დავრწმუნდებით, რომ საქართველოში უოფილა იმისთანა დრო, როდესაც ქართველი ერის რიცხვი ერთი ათად მეტი ყოფილა, ვიდრე დღეს არის. ამის მოწმეა ჩვენი ქვეყნის სხვა და სხვა ადგილას დანგრეული სოფლები, ტაძრები, ციხე კოშკები, ხელოვნურად ნაშენები ხეხილები და გზები.

მეცხრამეტე საუკუნემდის თუ ქართველი ერის გამრავლებას ჩვენი გარეშე მტრები უშლიდენ ხელს, ეხლა ამის მიზეზად პირდაპირ ჩვენ ვხდებით ჩვენში შემოსული ახალმოდის ავათმყოფობით.

ეს სენი ჩვენში პირველად ინტელიგენციაში გაჩნდა და აქედან სოფლის მდაბიო ხალხს მოედვა, სადაც თანდათან ძლიერდება. მასთან მედგარი ბრძოლა არის საჭირო. ბრძოლის ინიციატივია ინტელიგენციამ უნდა იდვას თავზე, ბრძოლის საუკეთესო საშვალებად სახალხო ლექციები უნდა მივამხნიოთ. ამ ლექციების მეოხებით ქართველ ქალებს დედობრივი მოვალეობა უნდა შევაგნებინოთ და ღრმად უნდა ჩავნერგოთ მათ გულში ღვთის მცნება: „აღორძინდით, განმრავლდით, აღავსეთ ქვეყანა და უფლებით მას ზედა“. ლექტორობას, უველაზე საუმჯობესოა, რომ ჩვენი განათლებული ქალები მიიღებდენ თავზე. მაშ, ასე, საქმეს მოვკიდოთ ხელი.—

მ. ზუბიძე.

პროვინციის ცხოვრება.

სოფ. საჭარა.—ყოველ ინტელიგენტს გათვალისწინებული უნდა ჰქონდეს დღევანდელი ცხოვრების პირობები და ხელს უნდა უწყობდეს მათ შემსუბუქებას რამდენათაც ეს შესაძლებელი იქნება.

მაგრამ სამწუხაროთ ზოგიერთი პირები ისე გაჟღენთილნი არიან თავიანთი ინტერესებით, რომ თავის პირად ინტერესებს კერპად იხდიან, და თაყვანს სცემენ მას.

ამას წინათ აქ ასეთ ამბავს ჰქონდა ადგილი.

ევირილელი ექიმი მაჭავარიანი მოწვეულ იყო ერთ ღარიბ ოჯახში ავათმყოფის სანახავათ. სოფელ საქარაში იმ ოჯახის სასოწარკვეთილების და უიღბლობის აღწერას არ შევუდგებით, რადგანაც ყველამ იცის თუ როგორ მდგომარეობაშია სოფლის დემოკრატია ამას თვით აქიმი მაჭავარიანიც ხედავ მას, რომ მობრძანებულიყო.

ცხენი მიართვეს (რასაკვირველია იქირავეს 3 მან.) სოფელში მოვიდა. გასინჯა ავათმყოფი და წამლებიც გამოუწერა.

აიღო საცოდავმა ქალმა 5 მანეთი და ხელდაჭერობილი მიართვა აქიმს.

ბ-ნი მაჭავარიანი ძლიერ განრისხდა. იგი აღელვებული და უკმაყოფილო წამოვიდა. მისთვის, რომ მისი აზრით დირებული გასამჯელო ვერ აიღო.

საცოდავ სოფლელს 8 მან.უჯდება აქიმის მოყვანა. წამლის ფული კიდევ სხვა იქნება. საიდან და რომელი თანხიდან მისცეს აქიმს მეტი, როცა ცხოვრების პირობები ასე აუტანელია.

როცა მძიმე უღელ ქვეშ ძლივსღა სუნთქავს სოფლის გლეხკაცობა მოწინავე ინტელიგენციამ ხელი უნდა გაუწოდოს, დახმარება უნდა აღმოუჩინოს მას, რითიც და როგორც შეუძლია და მათი ისედაც მძიმე და აუტანელი მდგომარეობა ცოტა მაინც შეამსუბუქოს.

მაგრამ დღეს რას ვხედავთ?

მის ნაცვლად რომ ღარიბ ხალხს დახმარება გაუწიოთ და მათი ტანჯული ცხოვრება შევუმსუბუქოთ, ზოგიერთი ვაჟბატონები მშობელი ერის დემოკრატიას თავის მხოლოდ თავის გამდიდრებელ იარაღათ ხმარობს. ეს არ ეპატიება არავის და მით უმეტეს ინტელიგენტ ექიმს.

გ. საქარელი

რუსეთი.

თეთრ ბილეთიან სტუდენტების ხელმეორეთ შემოწმების საკითხში შინაგან საქმეთა და სწავლა განათლების სამინისტროები ვერ შეთანხმებულან შინაგან საქმეთა სამინისტროს აზრათ ჰქონია ყველა თეთრ ბილეთიანი სტუდენტები შემოწმებიოს ეხლავე, სწავლა განათლების სამინისტროს კი აზრათ ჰქონია პირველ ორი კურსის სტუდენტების გარდა, სტუდენტებს ნება მისცენ სასწავლებლის გათავებისა.

——

თავის დროზე გაუგებარი იყო გენ. კუროპატკინის დანიშვნა თურქესტანის გენერალ გუბერნატორათ და გაუგებარი იყო იმ სიტყვების მნიშვნელობა, რომლითაც ხელმწიფე-იმპერატორმა კუროპატკინს მიმართა. ბუნდოვან ცნობებიდან კი სჩანდა, რომ თურქესტანში რაღაც ამბავი ხდებოდა ამ ქვეყნის დასამშვიდებლად ზომები იქნა მიღებული როგორც ეხლა ირკვევა, ხალხის უკმაყოფილება გამოწვეული ყოფილა ადგილობრივ ზოგ. მოხელეთა უხეშ და უკანონო ქცევით. გენ. კუროპატკინს თურქესტანში ჩასვლისათანავე 30 საპოლიციო და საადმინისტრაციო მოხელე გადაუყენებია და დღემდე მათ არსად არ იღებენ. ახლო მომავალში კი მოხდება დიდი რევიზია რომელსაც სათავეში შინაგან საქმეთა სამინისტროს ერთ ერთი წევრი ჩაუდგება.

——

რადგანაც სამოსამართლო ოლქებს ბევრი საქმეები აქვთ და ამიტომ შესაფერად ვერ ასრულებენ თავის მოვალეობას სამართლის სამინისტროს აზრად ჰქონია სამოსამართლო ოლქების რიცხვი გაადიდოს ამას გარდა ხსენებულ სამინისტროს გამოძიების წესის შეცვლა განუზრახავს; რაში გამოიხატება ეს ცვლილება ჯერ-ჯერობით არა სჩანს.

——

საზღვაო მინისტრს ადმირალ გრიგოროვიჩს ახალ თანამდებობაზე ჰნიშნავენ იგი წინანდელ თანამდებობაშიაც დარჩება.

——

შინაგან საქმეთა მინისტრი პროტოპოპოვი მეფის ბანაკიდან მოსკოვში დაბრუნდა. იქ ჟურნალისტებისათვის განუცხადებია: გაიხსნება თუ არა სათათბირო პირველ სხდომაზევე ჩემს პროგრამას გამოვაქვეყნებ; ეხლა მხოლოდ იმის თქმა შემიძლია, რომ მეფის ბრძანებით განსაკუთრებულ ყურადღება უნდა მივაქციო სასურსათო საკითხს, რათა ხალხი აღარ სწდუხდებოდესო ამიტომა, დაუძენია მინისტრს, ხორბლის ფასები უნდა შემცირდესო.

——

გამოვიდა თუ არა უმაღლესი ბრძანება რომლის ძალითაც იურიევის უნივერსიტეტის სამღთის მეტყველო ნაწილზე ლექციები რუსულად უნდა უნდა წაკითხულიყო, ხსენებულ ფაკულტეტის სამმა პროფესორმა თანამდებობას თავი გაანება.

——

იალტაში გარდაიცვლილა ყოფილი ადგილობრივი ქალაქის უფროსი ცნობილი გენ. დუმბაძე.

უცხოეთი.

არაბეთს თანდათან სრულიად დამოუკიდებელ სახელმწიფოს ელფერი ედება. ეხლა უკვე საკუთარი საფოსტო მარკა გამოუცია და წერილებს იმითი ჰგზავნიან.

საფრანგეთი ისეთ განწყობილებაში ყოფილა არაბეთთან თითქოს ის არასოდეს არავისგან არ იყოს დამოკიდებული.

——

იაპონიაში ამ ჟამად ერთგვარი საზოგადოებრივი მოძრაობაა. ეხლახან დაარსდა კონსტიტუციონალისტთა ახალი პარტია „კენსეიკაი“, რომელსაც შემდეგი გადაწყვეტილება მიუღია: „ჩვენ საჭიროდ ვსცნობთ ეხლანდელს სამინისტროს წინა აღვუდგეთ, ბოლო მოვუღოთ ბიუროკრატიის პარპაშს, რომელიც სთურგნავს ხალხის აზრს და „კონსტიტუციას“ ეწინააღმდეგება.

შვეციის მთავრობამ [illegible] გერმანიას 50 [illegible] ნოს შვეციიდან.

——

დანიის მთავრობამ ეხლახან 3 ათას ცხენის შეძენისა და გაყვანის ნება დართო გერმანიას. სამაგიეროდ, მას თავისუფლად შეუძლიან გერმანიიდან ის საქონელი გაზიდოს, რომლის გაზიდვაც აქამდე აკრძალული იყო.

რედაქტორი **ი. ცინცაძე.**
გამომცემელი ამხან. **„სამშობლო“**

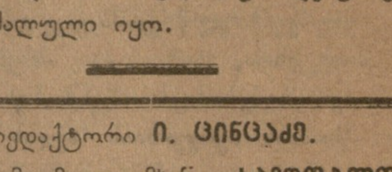

რკინის გზის მიმოსვლა.

(დრო ადგილობრივია ნაჩვენები).

ქ. ქუთაისს მოდის.

თფილისიდან	— დილის	— 7 ს. 25
„	— საღამ.	— 8 ს. 50
ბათომიდან	— დღისით	— 12 ს. 40
„	— ღამის	— 2 ს. 20
ფოთიდან	— დილის	— 10 ს. 26
ტყიბულიდან	— საღამოს	— 7 ს. 00
შორაპნიდან	— დილის	— 9 ს. 24

ქ. ქუთაისიდან გადის.

თფილისისაკენ	— დილის	— 11 ს. —
„	— ღამის	— 12 ს. 15
ბათომისაკენ	— საღამოს	— 7 ს. 3
„	— დილის	— 5 ს. 55
ფოთისაკენ	— დღისით	— 4 ს.
ტყიბულისკენ	— დილის	— 8 ს. 13
შორაპნისაკენ	— დღით	— 5 ს. 18

გამოცდილი მასწავლებელი

სტუდენტი ამზადებს მოწაფეთ [illegible] და სასწავლებლისთვის ხელმისაწვდომ ფასებში.

მისამართი: გაზ. „სამშობლოს“ რედ.

მუშაობს ხრესილის მადნეული წყლის ძმ. ჟორჟოლაძეების სამკურნალო

აბანო.

აბანო მდებარეობს მაღლობ, ბუნებით შემკულ მთის ჰაერზე და, როგორც ნამდვილ გამოირკვა კურნავს მრავალ სხვადასხვაგვარ ავათმყოფობას: ქარებს (რევმატიზმს), სხვადასხვაგვარ მუწუკს საყმაწვილოს, ნერვების სისუსტეს, ჩაყოლილ ციებას (მალარიას), კუჭის ტკივილს, ვენერიულ ავათმყოფობას, ეგზემას, სისივნეს და სხვა. წყალი მიიღება ცივი და თბილიც. ხრესილში იმყოფება მუდმივი ექიმი, სადაც მსურველს შეუძლია მიმართოს დარიგებისათვის. არის სუფთა საკეთარი ვანები, სუფთა ბინა და სასმელ-საჭმელი. ფასები ყოველივეზე ძლიერ ზომიერია. აბანო მდებარეობს სადგურ „სერნია ვოდში“. ხრესილში სადგურია მატარებლის გასაჩერებლათ. სადგურიდან 150 საჟენია აბანომდი. ქუთაისის სადგურზე მოითხოვეთ ბილეთები სადგურ ხრესილამდე „სტანცია სერნია ვოდის“. ქუთაისიდან მატარებელი გადის დილით და ბრუნდება საღამოობით.

ავი სენი.

ყოველ მის სტადიაზე წარმატებით რჩება გაუმჯობესებულ ფრანგულ ექ. **დე-ვეზის პრეპარატის** საშუალებით.

სიფილისის მოსარჩენათ ხმარებულ საშუალების უმნიშვნელო მოქმედებას იმ დასკვნამდი მიყავს ავათმყოფნი, რომ წამლობას თავს ანებებენ და ამით თავის თავს მწვავე შედეგების საფრთხეში აგდებენ: სიფილისის ბაცილები, მძლავრდებიან რა ავათმყოფის სხეულში, მხამვენ მთელს ორგანიზმს საშიშარი შხამით, რომელიც იწვევს პროგრესიულ სიდამბლეს, სხეულის სრულიად დაშლას. მხოლოდ რადიკალური და ენერგიული წამლობა სიფილისის წინააღმდეგ ათავისუფლებს ავათმყოფს სიკვდილისაგან.

პრეპარატი ექ. დე-ვეზისა ცნობილია ექიმებისაგან შეუდარებელ საშუალებათ სიფილისის წინააღმდეგ შინაურულათ წამლობის დროს.

პრეპარატი ექ. დე-ვეზისა სრულებით სპობს სიფილისის ბაცილებს და სწმენდს შხამისაგან სხეულის ყველა ნაწილს.

პრეპარატი ექ. დე ვეზისა სპობს მუწუკებს, ჩირქის დენას გუმსა და შხამს რომელიც სიფილისისაგან არის გამოწვეული, სპობს თავის ტკივილს, ფეხების ავათმყოფობას, ზურგისას, უძილობას, მეხსიერების, მხედველობისა და სმენის სისუსტეს.

პრეპარატი ექ. დე-ვეზისა დიად სამსახურს უწევს ავათმყოფს და აშორებს მას ხირხიმლისა და მთელი ორგანიზმის პროგრესიულ სიდამბლეს. ხითვარშივის თავიდან ასაცდენათ **პრეპარატი** ექ. დე-ვეზისა იყიდება ქ. ქუთაისში მხოლოდ „პრაკტიკულ მედიცინის ლაბორატორიის“ განყოფილებაში ქუთაისში **ა. ნ. შავერზაშვილის** სააფთიაქო მაღაზიაში, გიმნაზიის ქუჩა, თეატრის პირდაპირ.

ფასი ერთი კოლოფისა 6 მანეთი, წამლობის მთელი კურსისათვის საჭიროა 3—5 კოლოფი.

პოპულიარული ბროშურა იგზავნება უფასოთ.

9—(წლიური)